

سفر به ازبکستان و تاجیکستان

اکبر ایرانی قمی

اهداف این سفر

ماوراءالنهر یا ورارود نامی آشنا برای ایرانیان است. تاریخ فرهنگ و دانش و هنر ایرانی ریشه در تاریخ سرزمین پهناور ماوراءالنهر یا با اندک تسامح آسیای مرکزی امروزی دارد. بزرگترین شخصیت‌های علمی، ادبی، عرفانی و فلسفی در این حوزه پرورش یافته‌اند. ابن سینا، فارابی، بیرونی، خوارزمی، رودکی، جامی، علیشیر نوایی، حبیبش تفلیسی، بلخی، امام بخاری، ترمذی، فرغانی، نسفی، شهرستانی و... جمعی از فرهنگ سازان بنام ورارودند. از این رو، مدتی بود که دل به دیدار دیار آشنای دیرین بسته، عزم سفر جزم، راهی آنجا که ورارودش گویند، شدم تا از نزدیک با میراث گرانبهای اسلام و ایران بزرگ و با گنجینه‌های ماندگاری که صاحبان آنها در ساختن فرهنگ و تمدن ایران، نقش عظیم داشته‌اند آشنا شوم. وجود بیش از چهل هزار رساله و هجده هزار نسخه خطی موجود در انستیتوی شرق‌شناسی ابوریحان بیرونی شهر تاشکند که بسیاری از آنها به خط مؤلفان و وارثان آنهاست، گواه این مدعاست. با توضیح بیشتر به تبیین اهداف این سفر می‌پردازم.

دفتر نشر میراث مکتوب، پس از آنکه توانست در کمتر از سه سال بیش از ۴۰

خیرالله یف رئیس مؤسسه خاورشناسی ابوریحان بیرونی

اثر ارزشمند قدیمی را منتشر سازد حوزه کار خود را منحصر به ایران ندانست، بلکه از یک سو، ایران بزرگ و از سویی قلمرو زبان فارسی در کشورهای همسایه، کشورهای تازه استقلال یافته آسیای مرکزی، کشورهای پاکستان و شبه قاره هند و دیگر سو، جهان اسلام و کشورهای عربی، همه دارای گنجینه‌های ناشناخته و گرانقدری هستند که می‌بایست از طریق احیا و انتشار آثار برگزیده و در دسترس، این زنجیره ناپیدای زرین را متجلی و نمایان ساخت. نمونه‌ای از آثاری که اکنون دفتر نشر میراث مکتوب منتشر کرده و یا در دست انتشار دارد، برگ سبزی است از میراث گرانسنگی که شاید تنها درویشان احیاگر میراث را تحفه‌ای باشد و زرشناسان را زر و گوهریان را گوهر.

الجماهر فی الجواهر بیرونی، دیوان ابی بکر خوارزمی، جغرافیای حافظ ابوری خوافی، لطایف الامثال رشیدالدین وطواط، تاریخ بخارا، خوقند و کاشغر، منشآت قاضی حسین میبدی، تأیید عبدالرحمان جامی، تقویم التواریخ حاجی خلیفه ترک، تاریخ عالم آرای امینی روزبهان خنجی، مکارم الاخلاق خواندمیر هراتی، ظفرنامه خسروی، تذکرة الشعراى مطربى سمرقندی، القند فی ذکر علماء سمرقند، التعریف بطبقات الامم قاضی صاعد اندلسی، تاج التراجم ابوالمظفر اسفراینی، مفاتیح الاسرار شهرستانی، جواهر التفسیر ملاحسین کاشفی سبزواری و... اینها بخشی از میراث مشترک ایران و اسلام است که این مرکز تاکنون افتخار نشر یا تحقیق آنها را داشته است.

با توجه به استقلال کشورهای آسیای مرکزی و گشوده شدن ابواب تبادل فرهنگی و امکان آشنایی و دستیابی به هزاران رساله و دستنویس ارزشمند و نفیس موجود در انستیتوهای خطی تاجیکستان و ازبکستان، به نظر رسید که شایسته است از نزدیک با این مراکز و محققان آنها آشنایی حاصل آید که اگر نسخه‌ای ارزشمند را تصحیح نموده یا در دست تحقیق دارند و در راستای اهداف این دفتر است، در نشر

شاه‌نیز موسایف کارشناس مؤسسه خاورشناسی
ابوریحان بیرونی

خوارزمی، فارابی، بیرونی، میرعلیشیر نوایی و... از مفاخر تاریخ‌ساز این حوزه هستند. در خیوه نجم‌الدین کبری فرقه کُبرویه را تأسیس کرد. بهاء‌الدین نقشبند در بخارا مسلک صوفی نقشبندیه یا طریقت خواجهگان را بنیان نهاد.

مراکز علمی و فرهنگی ازبکستان

۱. مؤسسه خاورشناسی ابوریحان بیرونی
از مهمترین مراکز علمی ازبکستان آکادمی علوم ازبکستان است که در سال ۱۹۴۳ تأسیس شد. از مؤسسه‌های وابسته به این آکادمی، مؤسسه شرق‌شناسی ابوریحان بیرونی است که در آن بیش از چهل هزار رساله و هجده هزار نسخه خطی نگهداری می‌شود.

مدیر فعلی این مؤسسه آقای خیرالله یف و رئیس بخش ایران‌شناسی آن آقای عصام الدین ارونبايف می‌باشد. آقای خیرالله یف آمادگی خود را برای همکاری احیای این آثار اعلام کرد و از این که این آثار برای اولین بار به زیور طبع و زینت تحقیق آراسته و به دست محققان آن مرکز و زیر نظر دفتر نشر میراث مکتوب منتشر می‌شود، اظهار خوشوقتی کردند.

در این مؤسسه تاکنون تعدادی از نسخ و دستنویس‌ها به صورت فاکسیمیلی

مقدمه آقای خیرالله یف، رئیس مؤسسه، به فارسی و روسی چاپ می‌شود و مجموعه‌ای که از مؤسسه شرق‌شناسی و میراث خطی تاجیکستان استفاده شده و با همکاری محققان آن مرکز تصحیح و تحقیق شده زیر نظر این دفتر و با مقدمه آقای جُوریک نذریوف منتشر خواهد شد.

۱. ازبکستان

ازبکستان یکی از کشورهای تازه استقلال یافته شوروی سابق است. این کشور از لحاظ جغرافیای سیاسی در قلب آسیای میانه قرار دارد و محل تقاطع اروپا در غرب و آسیا در شرق است. از شمال به روسیه و از جنوب به ایران و افغانستان متصل است. لذا از موقعیت استراتژیک برخوردار است. این کشور زمانی مسافت بسیاری از جاده مهم و تاریخی موسوم به «جاده ابریشم» را در بر می‌گرفت. شهرهای مهم این کشور، تاشکند با ۲/۵ میلیون جمعیت است که از لحاظ صنعتی و اقتصادی از بهترین شهرهای آسیای میانه است. سمرقند و بخارا در جنوب این کشور قرار دارد که اغلب مردم این دو شهر به فارسی سره سخن می‌گویند. خوقند و خیوه و ترمذ و نمگان و اندیجان از دیگر شهرهای ازبکستان است. زبان ازبکی شاخه‌ای از ترکی جغتایی است. اغلب مردم این شهرها زبان روسی را می‌فهمند و حاکمیت هفتاد ساله شوروی تأثیر بسیاری در فرهنگ و زبان این مردمان داشته است، ولی با وجود ۸۵٪ مردم مسلمان و پیرو مذهب حنفی نتوانسته است چندان خللی به هویت ملی و ریشه‌های مذهبی آن وارد کند.

دانشمندان و شعرای بزرگی در این مرز و بوم پرورش یافته و تاریخ مشترک ایران و ماوراءالنهر را تشکیل داده‌اند. ابوعلی سینا،

آنها با این افراد و مؤسسه‌ها مشارکت و همکاری شود یا حمایت لازم انجام گیرد. در این سفر، حدود ۱۰ نسخه ارزشمند که مربوط به ادبیات و تاریخ سه چهار قرن اخیر این سرزمین است شناسایی و بررسی و قرار شد با همکاری مؤسسه ابوریحان بیرونی در یک مجموعه‌ای با شکل و صورتی هماهنگ و یکدست در ایران منتشر شود. با احیای این آثار، محققان ما در ایران قادر خواهند بود با تاریخ و زبان و فرهنگ ۵۰۰ ساله بخارا و خوقند و فرغانه و بدخشان و بلخ و مرو و سمرقند و تاشکند و خیوه و... آشنا شوند. این اظهار و اثبات صداقت و حسن نیت ما موجب می‌شود که ما در آینده امکان بیشتری برای دسترسی به گنجینه‌های مهم این مناطق داشته باشیم.

آثار شناسایی شده که قرارداد آنها منعقد شد در دو مجموعه یکی مربوط به ادبیات و تاریخ شهرهای تاریخی ازبکستان و دیگری مربوط به ادبیات و تاریخ و فرهنگ تاجیکستان که هر دو نمایانگر زبان و ادبیات و فرهنگ گرانمایه مشترک ایران بزرگ است، تحت عنوان «میراث ورارود» و هر مجموعه در پنج تاده جلد منتشر خواهد شد. مجموعه‌ای که از مؤسسه شرق‌شناسی ابوریحان بیرونی استفاده شده و محققان آن مرکز به تصحیح و تعلیق بر آن اقدام می‌کنند زیر نظر این دفتر و با

تاریخ شیبانی
 در این کتاب که در سال ۱۲۷۶ م تألیف شده است، مؤلف به بررسی تاریخ و تمدن ایران از دیدگاه تاریخی و جغرافیایی پرداخته و به بررسی سلسله‌های مختلف و تحولات سیاسی و اجتماعی آن پرداخته است. این کتاب یکی از مهم‌ترین آثار تاریخی ایران است که به بررسی سلسله‌های مختلف و تحولات سیاسی و اجتماعی آن پرداخته است.

تاریخ شیبانی

کتاب این مرکز می‌توان کتاب الحدیث محیی الدین نسفی با تاریخ ۱۲۷۶ م و قاموس المحيط فیروزآبادی با تاریخ کتابت ۱۳۵۹ م را ذکر کرد. رئیس فعلی مؤسسه حمید سلیمان آقای عزیز پولادتویج قیوم اف است که از سال ۱۹۷۹ م تاکنون عهده‌دار این منصب بوده و خود یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های ادبی ازبک به شمار می‌رود و دارای درجه آکادمیسین می‌باشد و به شایستگی به زبان فارسی تکلم می‌کند.

برگزاری نمایشگاه کتاب

در ازبکستان یک تفاهننامه فرهنگی بین این دفتر و مسئول محترم رایزنی فرهنگی ایران در تاشکند آقای بهمن اکبری برای برگزاری نمایشگاه کتاب از کتب منتشر شده این دفتر به مناسبت کنگره بین المللی امام بخاری امضا شد.^۱ سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران آقای محسن پاک‌آیین فروتنانه آمادگی خود را بر همکاری و حمایت از این نمایشگاه و برگزاری آن در محل سفارت اعلام کردند. البته بدون توجه و عنایت ایشان و نیز کارشناس گرامی دفتر مطالعات سیاسی دستیابی به اهداف این سفر ممکن نبود. در شهر تاشکند با برخی از محققان و کارشناسان مؤسسه خاورشناسی ابوریحان بیرونی در زمینه مقابله و تصحیح، قراردادهایی منعقد شد که ذیلاً به ذکر نام آنها و کتب مورد قرارداد با اشاره‌ای به محتوای آنها می‌پردازیم.

کتاب توافق شده در ازبکستان

۱. تاریخ شیبانی، از مؤلفی نامعلوم (شاید امیر حسین توره) می‌باشد. مؤلف اثر

منتشر شده و بعضی از آثار به روسی ترجمه و اغلب آنها در مسکو چاپ شده است. از آثار چاپ شده این مرکز که از نفایس آن نیز به شمار می‌رود می‌توان از سیرالاسرار، بابرنامه، همایون نامه، تاریخ جهان نمای، سفرنامه هند عبدالرزاق سمرقندی، تاریخ بخارا از نرشخی، نامه‌های جامی به امیرعلیشیر نوایی، میهمان نامه از فضل بن روزبهان و ... یاد کرد.

فهرست اجمالی نسخه‌های فارسی و ترکی این مرکز پیشتر توسط جمعی از ایرانشناسان تنظیم شده ولی جلد اول فهرست تفصیلی نسخه‌های فارسی آن در موضوع تاریخ با دقت نظر بیشتر به همت آقای سید علی موجانی تهیه و انتشارات دفتر مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه آن را منتشر کرده است.

۲. مؤسسه حمید سلیمان

مؤسسه حمید سلیمان که از دیگر مراکز تحقیقاتی وابسته به آکادمی علوم ازبکستان در شهر تاشکند است در سال ۱۹۸۷ به همت حمید سلیمان از شعرای نامدار ازبک تأسیس شد. در حال حاضر بیش از ۷۵۰۰ نسخه خطی فارسی، عربی و ترکی و حدود ۸ هزار نسخه چاپ سنگی و نزدیک به ۵۰ هزار سند که بیشتر دستنوشته‌های ادبی ازبک است در آنجا نگهداری می‌شود. این اسناد و مدارک، کتب و رسائل به ترتیب به زبانهای فارسی، عربی، ازبکی، تاجیکی، اویغوری و سغدی و برخی گویشهای محلی مردم ماوراءالنهر است.

در این مرکز ترجمه‌های با ارزشی از متون مهمی چون روضة الصفا و الکامل ابن اثیر به زبان ازبکی که در سده‌های پیشین انجام شده وجود دارد. همچنین از نفایس

تاریخ شیبانی
 در این کتاب که در سال ۱۲۷۶ م تألیف شده است، مؤلف به بررسی تاریخ و تمدن ایران از دیدگاه تاریخی و جغرافیایی پرداخته و به بررسی سلسله‌های مختلف و تحولات سیاسی و اجتماعی آن پرداخته است. این کتاب یکی از مهم‌ترین آثار تاریخی ایران است که به بررسی سلسله‌های مختلف و تحولات سیاسی و اجتماعی آن پرداخته است.

تحفة شاهی

تاریخ شیبانی
 در این کتاب که در سال ۱۲۷۶ م تألیف شده است، مؤلف به بررسی تاریخ و تمدن ایران از دیدگاه تاریخی و جغرافیایی پرداخته و به بررسی سلسله‌های مختلف و تحولات سیاسی و اجتماعی آن پرداخته است. این کتاب یکی از مهم‌ترین آثار تاریخی ایران است که به بررسی سلسله‌های مختلف و تحولات سیاسی و اجتماعی آن پرداخته است.

سینلستان

کوشیده است تا تصویری از جدالهای موجود در ماوراءالنهر را که منجر به روی کار آمدن دولت شیبانی شد (۹۰۶ هـ. ق)، ارائه بدهد. او شرح وقایع را تا اواخر عهد حکمرانی اسکندر خان شیبانی (۹۶۸ - ۹۹۱ هـ. ق) گزارش کرده است.

۲. تحفه شاهي، تألیف میرزا عبدالعظیم سامی، درباره تاریخ بخارا و چگونگی اوضاع داخلی و خارجی آن خان نشین در دوره حکمرانی منغیتی ها می باشد. این اثر از ابتدای حکومت امیر محمد رحیم تا سال چهاردهم حکومت امیر عبدالواحد خان را شامل شده و قیام و شورشهای اقوام مختلف در اطراف بخارا را شرح داده به روابط امرای منغیت بخارا با دولت روسیه پرداخته و اسناد و مکاتیب مبادله شده را بازگو می کند.

۳. تاریخ رشیدی، تألیف میرزا محمد حیدر بن محمد حسین گورکانی دو غلات، مشتمل بر تاریخ آسیای مرکزی، هند، کاشغر، افغانستان و تبت است که در دو دفتر گرد آورده است و وقایع تاریخ را از تغلق تیمور خان (قرن ۹ هـ. ق) تا مهم تاریخ آسیای مرکزی به شمار می رود.

۴. سنبلستان، تألیف سید محمد خواجه بن سید احمد خواجه بن آخوند میرک خواجه میر عبدالباقي خواجه (متخلص به الناضم)، مشتمل بر تاریخ ماوراءالنهر، خصوصاً بخارا، است و در دو بخش فراهم آمده است. بخش اول دارای مقدمه و بیست و شش حکایت درباره آیین و سنن مردم بخارا به نظم و نثر است، و بخش دوم بنام «الرموز الغیبیه» که در بیست و نه قسمت

تاریخ جهان نمای

مولانا عبدالرحمان جامی (۸۱۷ - ۸۹۸ هـ. ق) این کتاب را در اثبات نبوت و رسالت پیغمبر اکرم (ص)، مشتمل بر یک مقدمه در بیان معنی نبی و رسول و هفت رکن در بیان شواهد و دلایل ظاهر شده در پیش از ولادت آن حضرت، از ولادت تا بعثت، از بعثت تا هجرت، از هجرت تا وفات، و بعد از وفات. نیز شواهد و دلایل منقول و مروی از اصحاب کرام و ائمه دوازده گانه شیعه (ع)، و تابعین و تبع تابعین و صوفیه، و سرانجام یک خاتمه در عقوبات اعدا فراهم آورده است.

این اثر از روی دستخط مؤلف و با مقدمه جناب آقای دکتر علی اکبر ولایتی در دفتر نشر میراث مکتوب چاپ خواهد شد.

۸. المطالع الفاخرة و المطالب الظاهرة، تألیف تمکین بخاری، تصحیح جلیل حضرت قلی اف

۲. تاجیکستان

تاجیکستان یکی از پنج کشور آسیای مرکزی است. پایتخت آن شهر دوشنبه است. این کشور چهار استان دارد. استان خجند، کولاب، فرغانه تپه و ولایت خود مختار بدخشان. زبان فارسی تاجیکی دارای چهار گویش است: گویش سمرقند و بخارا و فرغانه، گویش مرکزی (زرافشان و رستا)، گویش جنوبی (بدخشان و کولاب) و گویش جنوب شرقی. رسم الخط تاجیک خط سیریلیک است که خط رسمی تاجیکستان و ازبکستان با اندک اختلافی شبیه خط روسی است. مذهب این کشور سنی حنفی است و البته در ولایت بدخشان طرفداران فرقه اسماعیلیه حاکم هستند.

حوادث بخارا را در طی سالهای ۱۲۲۶ تا ۱۲۷۶ هـ. ق ضبط کرده است.

۵. تاریخ جهان نمای، تألیف ملا عوض محمد عطار مورخ، شاعر و کاتب قرن نوزدهم میلادی است. مؤلف که خود شاهد تخت نشینی یازده خان بوده، کتاب را در دو جلد فراهم آورده است. جلد اول از تاریخ آدم (ع) تا حکمرانی منغیت ها در بخارا و بابرین در هند را شامل می شود. جلد دوم نیز مشتمل بر تاریخ و شرح حال خوانین خان نشین خوقند از ابتدا تا سال ۱۸۶۸ میلادی می باشد.

۶. دیوان اشعار عبیدی، عبیدالله خان عبیدی فرمانروای شاعر و فرهنگ پرور سلسله شیبانی در قرن شانزدهم میلادی است. دربار این حاکم فرزانه در بخارا مجمع ادیبان، دانشمندان و شعرا بود. وی که حافظ قرآن نیز بود در عهد خود، علم و معرفت را رواج و رونق بخشید. دفتر نشر میراث مکتوب در پی عقد قرارداد چاپ دیوان عبیدی می باشد.

۷. شواهد النبوة لتقوية یقین اهل الفتوة،

مراکز علمی و فرهنگی تاجیکستان

آکادمی علوم تاجیکستان

این مرکز مشتمل است بر چند مؤسسه:

۱. مؤسسه خاورشناسی و آثار خطی
 ۲. مؤسسه مردم شناسی
 ۳. مؤسسه زبان و ادبیات رودکی
 ۴. مؤسسه فلسفه حقوق و فلسفه شرق.
- حدود ۷۰۰ نفر در این آکادمی با درجه دکترا و ۴۵۰۰ نفر کارمند علمی مشغول به کارند. کتابخانه آکادمی علوم ۱/۵ میلیون کتاب دارد. انستیتوی خاورشناسی و آثار خطی که رئیس آن آقای جوربیک نذریف است از پنج بخش خطی، متن شناسی، ایران شناسی، اسلام شناسی و تمدن شناسی تشکیل شده است.

گنجینه دستنویسها و نسخه های خطی انستیتوی خاورشناسی و آثار خطی آکادمی تاجیکستان از غنی ترین کتابخانه های آسیای مرکزی است. پیدایش این مرکز با تاریخ تأسیس آکادمی علوم که در سال ۱۹۵۱ م صورت گرفته مقارن است. بیش از ۵۷۵۰ نسخه خطی و ۶۳۴۰ جلد کتاب چاپ سنگی در این بخش نگهداری می شود. ۸۰٪ این آثار به زبان فارسی و کمتر از ۲۰٪ آن به زبانهای عربی و ترکی و زبانهای دیگر است. قدیمی ترین کتابت آثار این مرکز مربوط به سده های ششم و هفتم هجری است. از جمله تاریخ طبری، تکمیل ابوعلی بلعمی، التفهیم بیرونی، کیمیای سعادت غزالی، کلیات سعدی، شرح الکافیة فی النحو رضی الدین استرابادی و...

همچنین در این انستیتو نسخه های منحصر به فرد و بعضاً به خط مؤلفان آنها نگهداری می شود از آن جمله اند: ظفرنامه بدرالدین کشمیری، تذکره الشعراء حاجی نعمت الله محترم، تحفه شاهي میرزا عظیم

سامی، تاریخ همایون خواجه گلشنی، تاریخ فرغانه اسحاق خان و ...

یادآوری می شود در گنجینه دستنویسهای انستیتوی خاورشناسی حدود ۳۰۰ میکروفیلم و عکس از نسخه های ارزشمندی نگهداری می شود که از مردم کوهستان بدخشان تاجیکستان جمع آوری شده که بیش از ۳۵ اثر آن به قلم مؤلفان آنهاست و اغلب مربوط به تعلیمات و عقاید فرقه اسماعیلیه و مذهب شیعه می باشد. این فهرست اخیراً بدست انتشارات کتابخانه مرعشی قم منتشر شده است.

هرچند فهرست اجمالی آثار این مرکز طی ۵۰ ساله اخیر در ۱۱ جلد فارسی و ترکی که ۶ جلد آن منتشر شده و ۵ جلد فهرست نسخ خطی عربی به زبان سیریلیک تهیه شده ولی تاکنون به خط فارسی برگردان نشده لذا جا دارد در اینجا به تلاش ستودنی آقای سید علی موجانی اشاره کرد که با همت بلند خود جلد اول فهرست تفصیلی آثار فارسی این مرکز را در تهران منتشر کردند و این بنده توفیق داشتم برای اولین بار نسخه هایی از این کتاب را برای مؤلفان آنها آقایان امر یزدان علی مردان و ایلچی بیک و سید انور شاه خماروف و نیز برای آقای جوربیک نذریف رئیس آن مرکز مهم به ارمغان برده، حضوراً تقدیم نمایم و از نزدیک شاهد شادمانی و خوشحالی ایشان بودم. امیدوارم باقی مجلدات این فهرست که قرار است به همت انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی (ره) در قم و زیر نظر آقای موجانی منتشر شود بزودی به دست چاپ سپرده شود.

برگزاری نمایشگاه کتاب در دوشنبه

از جمله فعالیتهایی که در این سفر

انجام شد، امضای تفاهم نامه فرهنگی بین دفتر نشر میراث مکتوب و مسئول محترم رایزنی فرهنگی ایران در شهر دوشنبه آقای جعفری برای برگزاری نمایشگاه کتاب در انستیتوی خاورشناسی و آثار خطی است. آقای جوربیک نذریف ضمن اعلام آمادگی برای این کار، پیشنهاد کردند، آماده اند تا محلی را برای برگزاری نمایشگاهی دائمی ویژه آثار ایران شناسی اختصاص دهند که امیدوارم از سوی مسئولان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و مراکز ذیربط مورد استقبال قرار گیرد.

عقد قرارداد شش اثر

در راستای اهداف یاد شده برای این سفر، آثاری چند پیشنهاد و مورد بررسی قرار گرفت. در این میان با انتشار شش عنوان کتاب موافقت شد که ذیلاً به ذکر نام آنها و مصححان گرانقدر آنها بسنده می شود و در آینده به معرفی تفصیلی هر یک خواهیم پرداخت:

۱. تذکره ملیحای سمرقندی / تصحیح ظاهر احراری و امر یزدان علی مردان
۲. همایون نامه / تألیف خواجه گلشنی؛ تصحیح امر یزدان علی مردان
۳. تاریخ فرغانه / تصحیح سید انور شاه خماروف
۴. سلک گوهر ریز / تألیف گوهر ریز ولد خواجه صالح یمگی؛ تصحیح قدرت بیگ ایلچی بیگ
۵. زمزمه وحدت / تألیف باقیای نائینی؛ تصحیح علی عسگر رجب زاده
۶. مجموعه رسائل موسیقی شش مقام / تصحیح علی عسگر رجب زاده

پی نوشت:

۱. مفاد این تفاهمنامه در آخر این گزارش آمده است.

امضای دو تفاهمنامه فرهنگی

در سفری که مدیر دفتر نشر میراث مکتوب اندیشمندان، درباره تصحیح و تحقیق بیش از ده متن چاپ نشده با آنان به گفت و گو پرداخت و قرارداد چاپ و انتشار آن آثار با همکاری دفتر نشر میراث مکتوب با ایشان منعقد شد. همچنین آقای ایرانی، مدیر دفتر نشر میراث مکتوب، دو تفاهمنامه درباره برگزاری نمایشگاه کتابهای منتشر شده این دفتر را با همکاری راینهای فرهنگی ایران در تاشکند و شهر دوشنبه، امضا کرد. متن این دو تفاهمنامه به شرح زیر است:

بسمه تعالی

تفاهمنامه همکاری راینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاشکند و دفتر نشر میراث مکتوب

به موجب این تفاهم نامه همکاریهای فرهنگی، پژوهشی طرفین فوق الذکر بدین شرح مقرر می گردد:

۱. امکانات لازم جهت اجرای نمایشگاه در تاشکند و یا دیگر شهرهای ازبکستان جهت عرضه آثار دفتر نشر میراث توسط راینی فرهنگی مهیا خواهد شد.

۲. مکان برگزاری ترجیحاً خارج از محل سفارت جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. اما اینک سالن سفارت جهت نمایشگاه مقرر می گردد.

۳. زمان برگزاری نمایشگاه تیرماه سال جاری مقرر می گردد و در صورت توافق اواخر شهریور، همزمان با کنگره امام بخاری در تاشکند نیز اجرا خواهد شد.

۴. نشر میراث متعهد می گردد کتب و سایر اقلام فرهنگی نمایشگاه شامل بروشور معرفی آثار و ... را حداقل یک هفته قبل از نمایشگاه به راینی فرهنگی تحویل نماید.

۵. حداقل پنج نسخه از آثار ارائه شده که مربوط به ماوراءالنهر است (حدود ده عنوان) توسط راینی و سفارت خریداری خواهد شد که مبلغ آن تا سقف سیصد دلار (۳۰۰) خواهد بود.

۶. حداقل دو نسخه دیگر از آثار ارائه شده (حدود بیست عنوان) توسط راینی و سفارت خریداری خواهد شد که مبلغ آن تا سقف دویست دلار (۲۰۰) خواهد بود.

۷. نشر میراث متعهد می گردد در حد توان، مجموعه آثار تحقیق شده در ایران را که مربوط به ابوریحان بیرونی است جهت همایش بیرونی در شهر کات که بیست و پنجم اردیبهشت ماه سال جاری برگزار می گردد، تهیه و ارسال نماید.

۸. هزینه مربوط به خرید و ارسال به عهده راینی خواهد بود.

۹. حق کتاب یابی از راینی دریافت نخواهد شد.

۱۰. در صورت درخواست راینی از یکی از اساتید بیرونی شناس (و از کارشناسان علمی دفتر نشر میراث مکتوب) جهت همایش دعوت خواهد نمود.

* * *

بسمه تعالی

تفاهمنامه همکاریهای راینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در شهر دوشنبه و دفتر نشر میراث مکتوب

به موجب این تفاهمنامه همکاریهای فرهنگی، پژوهشی طرفین فوق الذکر بدین شرح مقرر می گردد:

۱. امکانات لازم جهت اجرای نمایشگاه کتاب در شهر دوشنبه جهت عرضه آثار دفتر نشر میراث مکتوب توسط راینی فرهنگی تهیه خواهد شد.

۲. مکان برگزاری در محل انستیتوی شرق شناسی و میراث خطی وابسته به آکادمی علوم تاجیکستان خواهد بود.

۳. زمان برگزاری نمایشگاه ترجیحاً ۵ شهریور سال ۱۳۷۷ مصادف با سالگرد استقلال تاجیکستان خواهد بود.

۴. راینی فرهنگی متعهد می شود حداقل پنج نسخه (در حدود ده عنوان) از آثار ارائه شده این دفتر که تناسب با تاریخ و ادبیات و فرهنگ ماوراءالنهر دارد تا سقف ۳۰۰ دلار خریداری کند.

۵. همچنین حداقل دو نسخه از (حدود ۲۰ عنوان) کتاب ارائه شده این دفتر تا سقف ۲۰۰ دلار خریداری کند.

تبصره: نسبت به باقیمانده آثار با توافق طرفین اقدام خواهد شد.

۶. راینی نسبت به همکاری لازم جهت تهیه اقامت برای مدیر این دفتر یا نماینده آن اقدام مقتضی میذول خواهد کرد. البته هزینه محل اقامت بر عهده این دفتر خواهد بود.

این تفاهمنامه در شش بند و یک تبصره در دو نسخه به امضای طرفین قرارداد رسید.